

Bijlage

Corticosteroiden

Colofon

Geen enkel onderdeel van deze brochure, noch de gehele uitgave mag op welke wijze dan ook worden veeelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de CCUVN.

Oplage

1.000, januari 2018, © CCUVN

Tekst

CCUVN, Woerden

Vormgeving en productie

Grafisch Ontwerp en Productiebureau The Happy Horseman BV, Rotterdam

Prijs brochure

Leden € 1,00

Niet-leden € 1,25

Crohn en Colitis Ulcerosa Vereniging Nederland

Houttuinlaan 4b

3447 GM Woerden

0348 - 42 07 80 (op werkdagen van 10.00 tot 14.30 uur)

info@crohn-colitis.nl

www.crohn-colitis.nl

Volg ons op

Facebook www.facebook.com/CCUVN en www.facebook.com/sbsdarmfalen

Twitter [@CCUVN](https://twitter.com/CCUVN), [@ccuvnshortbowel](https://twitter.com/ccuvnshortbowel)

Instagram www.instagram.com/ccuvnwoerden

Inleiding

Bij u is de diagnose ziekte van Crohn of colitis ulcerosa vastgesteld. Uw behandelend arts heeft in overleg met u ontstekingsremmende medicijnen voorgeschreven. In brochure 14 kunt u informatie lezen over de behandeling van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa met medicijnen in het algemeen en hoe u medicatie moet gebruiken. Daarnaast biedt het o.a. handige informatie voor het gesprek met uw zorgverlener.

Deze brochure biedt u informatie over medicijnen die behoren bij de groep **Corticosteroiden** en is een bijlage van de medicijnbrochure 14.

In deze brochure wordt alleen deze specifieke groep medicatie benoemd. Voor andere medicatie zoals Mesalazinepreparaten, Immunosuppressiva en Biologische geneesmiddel verwijzen wij u naar de andere bijlagen bij de medicijnbrochure 14.

Mocht u na het lezen van deze informatie vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de Crohn en Colitis Ulcerosa Vereniging Nederland. Het adres vindt u voorin deze bijlage.

Corticosteroiden

Stofnaam	Merknaam
beclometason	Beclometason
beclometason/mesalazine	Beclometason/mesalazine
betametason	Betnesol®
	Celestone®
budesonide	Budenofalk®
	Cortiment®
	Entocort®
hydrocortison	Hydrocortison
methylprednisolon	Depo-Medrol®
	Solu-Medrol®
prednison	Prednison
prednisolon	Prednisolon

Corticosteroiden hebben hun naam te danken aan het feit dat ze lijken op cortisol, een steroïde hormoon dat in de bijnier wordt gemaakt. Het is een hormoon dat het lichaam zelf aanmaakt in de bijnierschors (is in potjeslatijn cortex, vandaar cortico-steroid). Cortisol is een lichaamseigen hormoon met veel functies in het lichaam, waaronder het remmen van ontstekingen. Corticosteroiden kunnen dan ook allerlei ontstekingen remmen; ze doen dit veel sterker dan het natuurlijke cortisol. Ze worden daarom bij veel aandoeningen gebruikt, waarbij ontstekingen op de voorgrond staan. In het geval van IBD bestrijden ze actieve ontstekingen.

Corticosteroiden worden in de volksmond vaak een 'paardenmiddel' genoemd. Het kan zijn dat u zich zorgen maakt wanneer uw arts een dergelijk middel voorstelt. Ze werken echter goed bij opvlammingen en worden daarom vaak gebruikt. Maar zoals haast elk geneesmiddel kunnen ook deze bijwerkingen hebben en corticosteroiden worden mede daarom bij voorkeur zo kort mogelijk gebruikt. Het is dus heel belangrijk de voordelen en nadelen van een behandeling met

corticosteroiden goed af te wegen. Bijwerkingen kunnen vooral optreden bij hoge doseringen en verder komen ernstige bijwerkingen voor als u lange tijd corticosteroiden gebruikt. Bij lage doseringen treden minder vaak bijwerkingen op. Corticosteroiden kunnen lokaal of door het hele lichaam werken. Lokaal werkende corticosteroiden werken bij IBD dus in de darmen. Voorbeelden hiervan zijn beclometason, betamethason en budesonide.

Corticosteroiden die door het hele lichaam werken kunnen bijwerkingen veroorzaken. Voorbeelden hiervan zijn hydrocortison, methylprednisolon, prednisolon en prednison.

Dosering

Wanneer u een opvlamming van IBD heeft, krijgt u corticosteroiden als stootkuur. Dit betekent dat u de medicijnen voor relatief korte tijd krijgt. De dosering hiervan verschilt per medicijn. In de tabel op pagina 6 vindt u de verschillende doseringen van de corticosteroiden. De doseringen die in de tabel staan zijn de standaarddoseringen. Uw arts kan besluiten hier vanaf te wijken.

Wanneer innemen?

U kunt corticosteroiden het beste 's ochtends innemen bij uw ontbijt of direct daarna. Het lichaam maakt namelijk 's-ochtends de meeste cortisol aan. Door de corticosteroiden 's-ochtends in te nemen bootst u de natuurlijke situatie het beste na.

Dit geldt niet voor zetpillen en klysmas met corticosteroiden. Deze kunt u juist het beste 's avonds inbrengen, omdat ze dan een langere inwerktijd hebben.

Afbouwen

Wanneer u (systemisch werkende¹) corticosteroiden langer dan drie weken gebruikt, mag u nooit plotseling stoppen. Samen met uw arts bespreekt u hoe u de medicijnen gaat afbouwen; dat wil zeggen dat u steeds minder van de corticosteroiden gaat gebruiken. Dit is belangrijk, omdat uw lichaam tijdens de behandeling zelf minder cortisol gaat aanmaken. Door de corticosteroiden langzaam af te bouwen krijgt uw lichaam weer de kans om zelf cortisol te maken. Wanneer u plotseling zou stoppen krijgt u last van ziekteverschijnselen zoals misselijkheid en vermoeidheid. In overleg met de arts wordt een afbouwschema opgesteld.

---

¹ Over het hele lichaam verspreid.

Corticosteroïden: indicatie, wijze van gebruik en gebruiksduur

Corticosteroïd	Toedieningsvorm
beclometason	klyasma 3 mg/100 ml
betametason	klyasma 5 mg/100 ml
Budenofalk®	capsule 3 mg
Budenofalk®	granulaat
Budenofalk®	schuim 2 mg per dosis
budesonide	capsule 3 mg
budesonide	granulaat 9 mg
budesonide	klyasma 2 mg/100 ml
budesonide	schuim 2 mg
budesonide Cortiment®	tablet 9 mg
entocort	capsule 3 mg
hydrocortison	inфуus 200 mg
methylprednisolon	injectie 40 mg/ml
predniso(lo)n	tablet 5, 20, 30 mg capsule 10-75 mg

Indicatie, wijze van gebruik en gebruiksduur.
Bij colitis ulcerosa. Eenmaal per dag inbrengen voor het slapengaan. Gedurende twee tot vier weken.
Bij colitis ulcerosa en de ziekte van Crohn. Eenmaal per dag inbrengen voor het slapen gaan. Gedurende twee tot vier weken.
Milde tot matige Crohn en actieve collageene colitis. 9 mg per dag in 3 doses. 40% wordt geabsorbeerd in het ileum en rechterzijde colon.
Milde tot matige ziekte van Crohn en actieve collageene colitis.
Proctitis: 2 mg eenmaal per dag voor het slapen gaan.
Bij de ziekte van Crohn. De capsules vóór het eten innemen, zonder kauwen en met een groot glas water. Gedurende acht tot twaalf weken. Na verbetering de dosering budesonide elke twee weken met 3 mg verminderen tot 0 mg. Kinderen vanaf acht jaar (minimaal 25 kg) krijgen een startdosering van 9 mg voor het ontbijt.
Bij chronische ontsteking van de darm en bij acute episodes van collageene colitis. Gebruik gedurende acht weken. Eenmaal per dag. Daarna afbouwen in overleg met uw arts. 70% wordt opgenomen in het laatste deel van de dunne darm en het stijgende deel van de dikke darm.
Bij colitis ulcerosa. Voor het gebruik de tablet oplossen in de vloeistof van het klysma (tien seconden goed schudden). Eenmaal per dag inbrengen voor het slapen gaan. Gedurende vier tot acht weken.
Bij tijdelijke verergering van colitis ulcerosa. Dagelijks één dosering.
Dit medicijn is geregistreerd vanaf 2013 voor colitis ulcerosa en wordt niet aangeraden voor kinderen (jonger dan 18 jaar). Het medicijn heeft een verlengde afgifte. Dosering eenmaal per dag in de ochtend met of zonder voedsel. Gebruik maximaal 8 weken. Indien wenselijk kan de dosering in overleg met de arts worden afgebouwd.
Milde tot matige ziekte van Crohn. 40% wordt opgenomen in het laatste stukje van de dunne darm en de rechterzijde van de dikke darm.
Hydrocortison wordt bijna alleen gegeven wanneer u behandeld wordt met infliximab. Hierdoor verkleint de kans dat u antistoffen maakt tegen infliximab. Het wordt een enkele keer als klysma gegeven bij ernstig actieve colitis ulcerosa.
Bij milde tot ernstige colitis ulcerosa en bij de ziekte van Crohn. De injectievloeistof (1 of 5 ml) kan rectaal worden toegediend. Drie- tot zevenmaal per week 40-120 mg, gedurende ten minste twee weken.
Bij opvlammingen van IBD. Gedurende twee tot vier weken 40-60 mg per dag. Met water innemen voor of tijdens de maaltijd. Na verbetering de dosering predniso(lo)n, meestal elke week, met 5 mg afbouwen tot 0 mg. Kinderen krijgen 1-2 mg per kg lichaamsgewicht, max. 40 mg.

Budesonides

Budesonides zijn corticosteroiden, die zeer effectief kunnen zijn bij het bereiken van remissie bij patiënten met een actieve ziekte. Het geneesmiddel werkt in een specifiek deel van de dikke darm.

Budenofalk heeft een Ph-afhankelijke werking en komt vrij vanaf het laatste deel van de dunne darm en het eerste deel van de dikke darm. Budenofalk is vooral geschikt voor de behandeling in de dikke darm. Budenofalk is eveneens geschikt voor de behandeling van collagene colitis.

Cortiment heeft eveneens een Ph-afhankelijke afgifte en wordt vrijgegeven in de hele dikke darm. Cortiment is vooral effectief bij een linkszijdige colitis ulcerosa.

Entocort heeft een tijds- en Ph-afhankelijke werking. Dit medicijn komt vrij in het eerste deel van de dunne darm. Entocort is vooral effectief als de ziekte in het begin van de dunne darm zit en ook in het laatste deel van de dunne darm.

Substitutie

Het wisselen van deze medicijnen is onwenselijk, gezien de eerder genoemde verschillen in het afgifteprofiel. De Handleiding Geneesmiddelen substitutie van de KNMP raadt substitutie in het geval van orale budesonides af.

Bijwerkingen

Bij gebruik van een klyisma of zepillen kunt u last krijgen van een prikkelend gevoel in de anus. Wanneer u de corticosteroïden via een injectie krijgt, kan op de plek van de injectie een pijnlijke plek ontstaan.

Bijwerkingen die bij alle corticosteroïden voor kunnen komen zijn;

- Maag- en darmklachten; zoals misselijkheid, winderigheid en diarree komen soms voor.
- U kunt een verandering merken in uw gevoel en stemming. U bent bijvoorbeeld meer energiek, prikkelbaar, rusteloos, angstig, futloos of vermoeid. Deze veranderingen kunnen per persoon verschillen. Ook kunt u onrustiger slapen of meer last hebben van nachtmerries.
- Er kunnen verschijnselen van diabetes (suikerziekte) ontstaan. Dit merkt u onder andere doordat u meer dorst heeft en meer moet plassen. Mensen die diabetes hebben kunnen daarom tijdens de behandeling met corticosteroïden meer insuline of bloedsuikerverlagende tabletten nodig hebben. Na de behandeling verdwijnt de diabetes over het algemeen weer.
- U hebt meer kans op het krijgen van infecties en mogelijk genezen uw wonden slechter dan normaal. Dit laatste in het bijzonder na operaties.
- Heel soms treden er overgevoelighedsreacties op. Deze herkent u onder andere aan huidreacties en jeuk. Neem in dat geval contact op met uw arts.
- Toename bloeddruk en oogboldruk (glaucoom).
- U kunt dikker worden. Het is vaak nodig de eetgewoonten aan te passen om uw gewicht op peil te houden. Ook kunt u een opgezwollen gezicht krijgen of een zogeheten "buffelsrug" (dikke nek).
- Uw huid kan dunner worden. Hierdoor kunt u eerder last krijgen van blauwe plekken en streepvormige littekens (striae).

Na enige maanden gebruik:

- Er kan verlies van botweefsel (osteoporose) optreden.
- Er is een kleine kans dat u een blijvende vertroebeling van de ooglenzen (cataract) ontwikkelt. Kinderen kunnen door het gebruik minder hard groeien. Uw arts zal deze groei-ontwikkeling in de gaten houden.
- Er is een verhoogde kans op acne (jeugdpuistjes) en overmatige haargroei, vooral in het gezicht. Soms treedt dit al snel op.

Bijzonderheden

- Blijft u uit de buurt van mensen die waterpokken of herpes zoster (gordelroos) hebben, zeker als u deze ziekte zelf nog nooit heeft gehad.
- Vertel het uw arts als u nog niet de mazelen heeft gehad.
- Als u ingeënt moet worden, bijvoorbeeld als u naar het buitenland gaat, overleg dan met uw arts. Het kan namelijk zijn dat uw lichaam door corticosteroiden onvoldoende reageert op de inenting.
- Calcium en vitamine D worden vaak samen met corticosteroiden gegeven om te beschermen tegen botafbraak. In bijzondere gevallen, waarbij corticosteroiden langer dan drie maanden gegeven worden, is ook een botbeschermmer in de vorm van een bisfosfonaat te overwegen. (risedronaat/alendronaat).
- Als u geopereerd gaat worden, meld dan dat u nu of minder dan een jaar geleden corticosteroiden (heeft) gebruikt.
- Neem geen dubbele dosis om een vergeten dosis in te halen.
- Lees de bijsluiter van het medicijn goed bij gebruik van andere medicatie en als u bekend bent met allergische reacties van hulpstoffen.

Zwangerschap en borstvoeding

Wanneer u zwanger bent of wilt worden, kunt u corticosteroiden meestal blijven gebruiken. Over het gebruik van budesonide tijdens de zwangerschap bestaat minder zekerheid. Overleg altijd met uw arts over het gebruik van corticosteroiden wanneer u zwanger wilt worden, zelfs ook als u dat al bent.

Corticosteroiden gaan in kleine hoeveelheden over in de moedermelk, maar hebben voor zover bekend geen nadelig effect op de baby. Overleg met uw arts over het gebruik van corticosteroiden voordat u borstvoeding wilt gaan geven.

Aantekeningen

Vragen en meer informatie

U kunt bij de CCUVN in Woerden terecht met vragen over de ziekte van Crohn, colitis ulcerosa, short bowel of over activiteiten en publicaties van de vereniging. Wij zijn op werkdagen bereikbaar van 10.00 tot 14.30 uur.

Houttuinlaan 4b
3447 GM WOERDEN
Telefoon 0348 - 42 07 80
E-mail info@crohn-colitis.nl
Internet www.crohn-colitis.nl

Volg ons op

Facebook www.facebook.com/CCUVN en www.facebook.com/sbsdarmfalen

Twitter [@CCUVN](https://twitter.com/CCUVN), [@ccuvnshortbowel](https://twitter.com/ccuvnshortbowel)

Instagram www.instagram.com/ccuvnwoerden

